mgr Paweł Klonowski
Katedra Prawa Administracyjnego i Nauk o Bezpieczeństwie
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
Promotor: dr hab. Jarosław Dobkowski, prof. UWM
Promotor pomocniczy: dr Bogusława Dobkowska

Rozprawa doktorska pod tytułem

PRAWNE ŚRODKI KSZTAŁTOWANIA ZASADNICZEGO PODZIAŁU TERYTORIALNEGO PAŃSTWA

Streszczenie

Niniejsza praca poświęcona jest problematyce prawnych środków kształtowania zasadniczego podziału terytorialnego państwa. Choć pojęcie podziału terytorialnego państwa nie posiada definicji legalnej, tylko określenia doktrynalne, to sprawa zasadniczego podziału terytorialnego jest tym bardziej istotna, że często sprowadza się tego rodzaju dyferencjację przestrzenną kraju do określenia podstaw organizacji i działalności jednostek samorządu terytorialnego. Tymczasem zasadniczy podział terytorialny dotyczy także terenowych organów administracji rządowej, a jednocześnie dla gmin i powiatów oraz województw stanowi materialne kryterium, wyznaczając ramy istnienia i funkcjonowania wspólnot samorządowych, a więc pierwotnych podmiotów samorządu terytorialnego. Dochodzi do tego problem tworzenia instytucji alternatywnych względem przyjętego zasadniczego podziału terytorialnego, bez przeprowadzania reform terytorialnych. Uzasadniona wydaje się zatem teza, że obok pojęcia zasadniczego podziału terytorialnego w znaczeniu strukturalnym (instytucjonalnym) zaczyna pojawiać się znaczenie funkcjonalne zasadniczego podziału terytorialnego. Pojęcie podziału terytorialnego państwa wymaga redefinicji, gdyż nie oddaje współczesnej istoty i funkcji.

Jest to niezmiernie ważne zagadnienie prawne, w szczególności zaś ważkie dla nauki administracji i prawa administracyjnego. Kwestia ta jest jednak również przedmiotem zainteresowania dla takich dyscyplin naukowych, jak politologia, geografia, historia, ekonomia, organizacja i zarządzanie czy socjologia. Ma też swój wymiar praktyczny. Ze

względu na swoją złożoność tak ujęte zagadnienie naukowe wymagało opracowania teoretycznoprawnego.

Celem pracy było kompleksowe i wyczerpujące przedstawienie problematyki zasad, metod i form prawnego kształtowania zasadniczego podziału terytorialnego państwa, tak w ujęciu strukturalnym (instytucjonalnym), jak i funkcjonalnym. Mimo że problematyka jest właściwa dla każdego państwa, to uwaga została skupiona na problemach charakterystycznych dla Polski. Nie oznacza to ograniczenia materii badawczej, bo poszczególne zagadnienia były omawiane także w aspekcie prawnoporównawczym i prawnoeuropejskim. W pracy wykorzystano literaturę przedmiotu, w tym krajowe i zagraniczne pozycje bibliograficzne, również spoza zakresu nauki administracji i prawa administracyjnego, akty prawne prawa polskiego i prawa obcego, a także materiał empiryczny, w szczególności orzecznictwo sądów i trybunałów, akty praktyki administracyjnej, oficjalne dokumenty, wyniki prac studialnych. Źródła te były analizowane stosownymi metodami badawczymi, w tym głównie charakterystyczną dla nauk prawnych metodą dogmatycznoprawną.

Podążając drogą dedukcji, w toku wywodu przedmiotem zainteresowania pozostawały następujące kwestie szczegółowe: istota zasadniczego podziału terytorialnego państwa, prawne kształtowanie zasadniczego podziału terytorialnego w kontekście europejskim, reformy terytorialne państwa, alternatywne formy prawnego oddziaływania na strukturę terytorialną i ocena ukształtowanego zasadniczego podziału terytorialnego państwa.

Rozważania doprowadziły do wielu ustaleń szczegółowych, a zwłaszcza potwierdzenia tezy dysertacji. Określenie zasadniczego podziału terytorialnego musi zawierać w sobie nie tylko względnie trwały podział terytorium państwowego, którego wynikiem są jednostki tego podziału, ale także funkcjonalne powiązania pomiędzy tymi jednostkami pozwalające zniwelować – choćby w niektórych sprawach – granice pomiędzy jednostkami, ustalone normującymi podział przepisami prawa.